

Pomoc społeczna

POMOC SPOŁECZNA

Celem pomocy społecznej jest zaspokajanie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej których nie są w stanie pokonać wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Rodzaj, forma i wielkość świadczenia powinny być odpowiednie do okoliczności uzasadniających udzielenie pomocy, a także powinny odpowiadać celom i możliwościom finansowym ośrodka.

Zakres i wysokość przyznawanej pomocy zależą przede wszystkim od sytuacji bytowej osoby zainteresowanej, jej sytuacji zdrowotnej, zawodowej i społecznej.

Kryteria przyznawania świadczeń z pomocy społecznej

Na podstawie art. 7 ustawy o pomocy społecznej pomocy społecznej udziela się w szczególności z powodu:

- 1) ubóstwa;
- 2) sieroctwa;
- 3) bezdomności;
- 4) bezrobocia;
- 5) niepełnosprawności;
- 6) długotrwałej lub ciężkiej choroby;
- 7) przemocy domowej;
- 7a) potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi;
- 8) potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności;
- 9) bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych;
- 10) trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w [art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c](#) lub [d](#) ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach;
- 11) trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego;
- 12) alkoholizmu lub narkomanii;
- 13) zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej;

14) klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Prawo do świadczeń przysługuje osobom i rodzinom, których posiadane dochody nie przekraczają kryteriów dochodowych ustalonych w oparciu o próg interwencji socjalnej, przy jednoczesnym wystąpieniu co najmniej jednej z ww. okoliczności.

W systemie pomocy społecznej przez rodzinę rozumie się osoby spokrewnione i niespokrewnione, pozostające w faktycznym związku, wspólnie zamieszkujące i gospodarujące.

Rada gminy, w drodze uchwały, może podwyższyć kwoty uprawniające do zasiłków okresowego i celowego.

Osobie odbywającej karę pozbawienia wolności nie przysługuje prawo do świadczeń z pomocy społecznej. Nie stosuje się tego do osób odbywających karę pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego.

Osobie tymczasowo aresztowanej zawieszają się prawo do świadczeń z pomocy społecznej. Za okres tymczasowego aresztowania nie udziela się świadczeń.

Pomoc społeczna przewiduje następujące świadczenia pieniężne:

- zasiłek stały,
- zasiłek okresowy,
- zasiłek celowy,
- specjalny zasiłek celowy,
- zasiłek i pożyczka na ekonomiczne usamodzielnienie,
- pomoc dla rodzin zastępczych,
- pomoc na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki osobom opuszczającym niektóre typy placówek opiekuńczo-wychowawczych, domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno - wychowawcze, młodzieżowe ośrodki wychowawcze oraz rodziny zastępcze,
- świadczenie pieniężne na utrzymanie i pokrycie wydatków związanych z nauką języka polskiego dla uchodźców.

Kryterium dochodowe

Zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 14 lipca 2021 r. w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej (Dz.U. z 2021 r. poz. 1296), od 1 stycznia 2022 r. kryterium dochodowe dla osoby samotnie gospodarującej wynosi 776,00 zł, natomiast dla osoby w rodzinie - 600,00 zł.

Zasiłek stały

Jest to świadczenie przysługujące na podstawie art. 37 ustawy o pomocy społecznej osobom całkowicie niezdolnym do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności, spełniającym kryterium dochodowe i stanowi uzupełnienie dochodu tych osób do kryterium ustawowego.

Zasiłek stały przysługuje:

- 1) pełnoletniej osobie samotnie gospodarującej, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy, jeżeli jej dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej;
- 2) pełnoletniej osobie pozostającej w rodzinie, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy, jeżeli jej dochód, jak również dochód na osobę w rodzinie są niższe od kryterium dochodowego na osobę w rodzinie.

Zasiłek stały ustala się w wysokości:

- w przypadku osoby samotnie gospodarującej - różnicy między kwotą stanowiącą 130% kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej a dochodem tej osoby, z tym że kwota zasiłku nie może być wyższa niż 1000 zł miesięcznie;

- w przypadku osoby w rodzinie - różnicy między kwotą stanowiącą 130% kryterium dochodowego na osobę w rodzinie a dochodem na osobę w rodzinie.

Kwota zasiłku stałego nie może być niższa niż 100,00 zł miesięcznie.

Zasiłek okresowy

Świadczenie przysługuje na podstawie art. 38 ustawy o pomocy społecznej i przysługuje osobom lub rodzinom o dochodach niższych niż kryterium dochodowe, w szczególności ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego.

Zasiłek okresowy ustala się:

- w przypadku osoby samotnie gospodarującej - do wysokości różnicy między kryterium dochodowym osoby samotnie gospodarującej a dochodem tej osoby, z tym że miesięczna kwota zasiłku nie może być wyższa niż kwota kryterium dochodowego na osobę w rodzinie,
- w przypadku rodziny - do wysokości różnicy między kryterium dochodowym rodziny a dochodem tej rodziny.

Kwota tak ustalonego zasiłku okresowego nie może być niższa niż 50% różnicy między:

- 1) kryterium dochodowym osoby samotnie gospodarującej a dochodem tej osoby;
- 2) kryterium dochodowym rodziny a dochodem tej rodziny.

Minimalna kwota zasiłku okresowego wynosi 20,00 zł.

Okres przyznania zasiłku okresowego ustala ośrodek pomocy społecznej na podstawie okoliczności sprawy. Świadczenie to może być przyznane w szczególnie uzasadnionych przypadkach osobie albo rodzinie o dochodach przekraczających kryterium dochodowe, pod warunkiem zwrotu części lub całości kwoty zasiłku (art. 41 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej).

Zasiłek celowy

Jest to świadczenie przyznawane na podstawie art. 39 ustawy o pomocy społecznej w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, ogrzewania, w tym opału, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, a także kosztów pogrzebu

Osobom bezdomnym i innym osobom niemającym dochodu oraz możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych może być przyznany zasiłek celowy na pokrycie części lub całości wydatków na świadczenia zdrowotne

Zasiłek celowy może być przyznany również w formie biletu kredytowanego.

Zasiłek celowy na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego

Jest to świadczenie przysługujące na podstawie art. 40 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej i może być przyznane osobie albo rodzinie, które poniosły straty w wyniku zdarzenia losowego. W takim przypadku może być przyznany niezależnie od dochodu i może nie podlegać zwrotowi.

Zasiłek celowy na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną

Jest to świadczenie przysługujące na podstawie art. 40 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej i może być przyznane osobie albo rodzinie, które poniosły straty w wyniku klęski żywiołowej lub ekologicznej. W takim przypadku może być przyznany niezależnie od dochodu i może nie podlegać zwrotowi.

Specjalny zasiłek celowy

Jest świadczeniem przysługującym na podstawie art. 41 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej i może być przyznane w szczególnie uzasadnionych przypadkach osobie albo rodzinie o dochodach przekraczających kryterium ustawowe - w wysokości nieprzekraczającej odpowiednio kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej lub rodziny (nie podlega zwrotowi).

Zasiłek celowy, okresowy lub pomoc rzeczowa na zasadach zwrotu

Świadczenie to może być przyznane na podst. art. 41 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej, w szczególnie uzasadnionych przypadkach osobie albo rodzinie o dochodach przekraczających kryterium dochodowe, pod warunkiem zwrotu części lub całości kwoty zasiłku lub wydatków na pomoc rzeczową

Pomoc na ekonomiczne usamodzielnienie

Świadczenie na podstawie art. 43 ustawy o pomocy społecznej - może być przyznawane w formie pieniężnej lub rzeczowej osobie albo rodzinie w celu ekonomicznego usamodzielnienia.

- Pomoc w formie pieniężnej w celu ekonomicznego usamodzielnienia może być przyznana w formie jednorazowego zasiłku celowego lub nieoprocentowanej pożyczki. Warunki udzielenia i spłaty pożyczki oraz jej zabezpieczenie określa się w umowie z gminą. Pożyczka może być umorzona w całości lub w części, jeżeli przyczyni się to do szybszego osiągnięcia celów pomocy społecznej.
- Pomoc w formie rzeczowej w celu ekonomicznego usamodzielnienia następuje przez udostępnienie maszyn i narzędzi pracy stwarzających możliwość zorganizowania własnego warsztatu pracy oraz urządzeń ułatwiających pracę niepełnosprawnym. Przedmioty te są udostępniane na podstawie umowy użyczenia.

Pomoc w postaci schronienia, posiłku, odzieży

Ośrodek Pomocy Społecznej udziela schronienia, posiłku i niezbędnego ubrania osobom lub rodzinom tego pozbawionym.

Udzielenie schronienia następuje przez przyznanie tymczasowego schronienia w noclegowni, schronisku dla osób bezdomnych albo schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi.

Przyznanie niezbędnego ubrania następuje przez zapewnienie osobie potrzebującej odpowiedniego rozmiaru bielizny, odzieży i obuwia odpowiednich do pory roku.

Pomoc doraźna albo okresowa w postaci jednego gorącego posiłku dziennie przysługuje osobie, która własnym staraniem nie może go sobie zapewnić.

Pomoc w postaci gorącego posiłku dziennie przyznawana dzieciom i młodzieży w okresie nauki w szkole może być realizowana w formie zakupu posiłków.

Sprawienie pogrzebu

Pomoc społeczna obejmuje również obowiązek sprawienia pogrzebu w sposób ustalony przez gminę, zgodnie z wyznaniem zmarłego.

Poradnictwo specjalistyczne

Poradnictwo specjalistyczne, w szczególności prawne, psychologiczne i rodzinne, jest świadczone osobom i rodzinom, które mają trudności lub wykazują potrzebę wsparcia w rozwiązywaniu swoich problemów życiowych, bez względu na posiadany dochód.

Poradnictwo prawne realizuje się przez udzielanie informacji o obowiązujących przepisach z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego, zabezpieczenia społecznego, ochrony praw lokatorów.

Poradnictwo psychologiczne realizuje się przez procesy diagnozowania, profilaktyki i terapii.

Poradnictwo rodzinne obejmuje problemy funkcjonowania rodziny, w tym problemy opieki nad osobą niepełnosprawną, a także terapię rodzinną.

Usługi opiekuńcze

Osobie samotnej, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona, przysługuje pomoc w formie usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych.

Usługi opiekuńcze lub specjalistyczne usługi opiekuńcze mogą być przyznane również osobie, która wymaga pomocy innych osób, a rodzina, a także wspólnie niezamieszkujący małżonek, wstępni, zstępni nie mogą takiej pomocy zapewnić.

Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz, w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem.

Specjalistyczne usługi opiekuńcze są to usługi dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności, świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym.

Umieszczenie w domu pomocy społecznej

Osobie wymagającej całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogącej samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, której nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych, przysługuje prawo do umieszczenia w domu *pomocy społecznej* na podstawie art. 54 ustawy o pomocy społecznej.

społecznej. Za okres tymczasowego aresztowania nie udziela się świadczeń.

Tryb rozpatrywania spraw z zakresu świadczeń z pomocy społecznej odbywa się następująco:

1. Zgłoszenie wniosku o udzielenie pomocy

Może to być pisemne lub ustne zgłoszenie osoby ubiegającej o pomoc do pracownika socjalnego (zgłoszenie może być osobiste, może nastąpić z urzędu bądź przez przedstawiciela ustawowego lub inną osobę za zgodą osoby ubiegającej się o pomoc).

2. Sporządzenie wywiadu środowiskowego i planu pomocy

Wywiad środowiskowy przeprowadzany jest w miejscu zamieszkania osoby ubiegającej się o pomoc. Celem wywiadu środowiskowego jest ustalenie faktycznej sytuacji rodzinnej, materialnej i zdrowotnej osoby zgłaszającej wniosek o przyznanie pomocy. Warunkiem niezbędnym do ubiegania się o pomoc społeczną jest udzielenie pracownikowi socjalnemu wyczerpujących informacji oraz przedstawienie niezbędnych dokumentów i zaświadczeń, szczególnie dotyczących dochodów wszystkich wspólnie zamieszkujących i gospodarujących członków rodziny.

- Osoba pracująca - zaświadczenie z zakładu pracy o osiągniętych dochodach netto (po odjęciu podatku i składek na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne) uzyskanych w miesiącu poprzedzającym miesiąc złożenia wniosku.
- Osoba bezrobotna zarejestrowana w Powiatowym Urzędzie Pracy - decyzję lub zaświadczenie o posiadanym statusie z prawem lub bez prawa do zasiłku dla bezrobotnych.
- Emeryt (rencista) - odcinek emerytury/renty z miesiąca poprzedzającego miesiąc złożenia wniosku o pomoc lub aktualna decyzja przyznająca świadczenie.
- Zaświadczenie z Urzędu Gminy o posiadaniu/nie posiadaniu gospodarstwa rolnego.
- Inne dokumenty potwierdzające trudną sytuację wnioskodawcy: orzeczenie o niepełnosprawności, faktury za leki, karty leczenia, zaświadczenia lekarskie, itp.
- Dodatkowo zaistnieć może potrzeba złożenia oświadczenia o stanie majątkowym i dostarczenia innych dokumentów, w celu rzetelnego i terminowego załatwienia sprawy.

3. Wydanie decyzji administracyjnej

Na podstawie zgromadzonej dokumentacji i stanu faktycznego ustalonego wywiadem środowiskowym, zostaje wydana decyzja administracyjna o przyznaniu bądź odmowie przyznania świadczenia zgodnie z obowiązującym stanem prawnym.

W przypadku stwierdzenia przez pracownika socjalnego marnotrawienia przyznanych świadczeń, ich celowego niszczenia lub korzystania w sposób niezgodny z przeznaczeniem bądź marnotrawienia własnych zasobów finansowych może nastąpić ograniczenie świadczeń, odmowa ich przyznania albo przyznanie pomocy w formie świadczenia niepieniężnego.

Brak współdziałania osoby lub rodziny z pracownikiem socjalnym lub asystentem rodziny, o którym mowa w przepisach o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w rozwiązywaniu trudnej sytuacji życiowej, odmowa zawarcia kontraktu socjalnego, niedotrzymywanie jego postanowień, nieuzasadniona odmowa podjęcia zatrudnienia, innej pracy zarobkowej przez osobę bezrobotną lub nieuzasadniona odmowa podjęcia lub przerwania szkolenia, stażu, przygotowania zawodowego w miejscu pracy, wykonywania prac interwencyjnych, robót publicznych, prac społecznie użytecznych, a także odmowa lub przerwanie udziału w działaniach w zakresie integracji społecznej realizowanych w ramach Programu Aktywizacja i Integracja, o których mowa w przepisach o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, lub nieuzasadniona odmowa podjęcia leczenia odwykowego w zakładzie lecznictwa odwykowego przez osobę uzależnioną mogą stanowić podstawę do ograniczenia wysokości lub rozmiaru świadczenia, odmowy przyznania świadczenia, uchylenia decyzji o przyznaniu świadczenia lub wstrzymania świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej.

W przypadku stwierdzonych przez pracownika socjalnego dysproporcji między udokumentowaną wysokością dochodu a sytuacją majątkową osoby lub rodziny, wskazującą, że osoba ta lub rodzina jest w stanie przewyciężyć trudną sytuację życiową, wykorzystując własne zasoby majątkowe, w szczególności w przypadku posiadania znacznych zasobów finansowych, wartościowych przedmiotów majątkowych lub nieruchomości, można odmówić przyznania świadczenia.

Szczegółowe informacje o świadczeniach z pomocy społecznej odnaleźć można na stronie internetowej <https://www.gov.pl/web/rodzina/pomoc-spoeczna>